PÉNZÜGYMINISZTÉRIUM

„A veszélyes anyagok helyes kezelése”

– EU-OSHA - MASZSZ szeminárium –

A rákkeltő anyagok szabályozásának aktuális kérdései az Európai Unióban

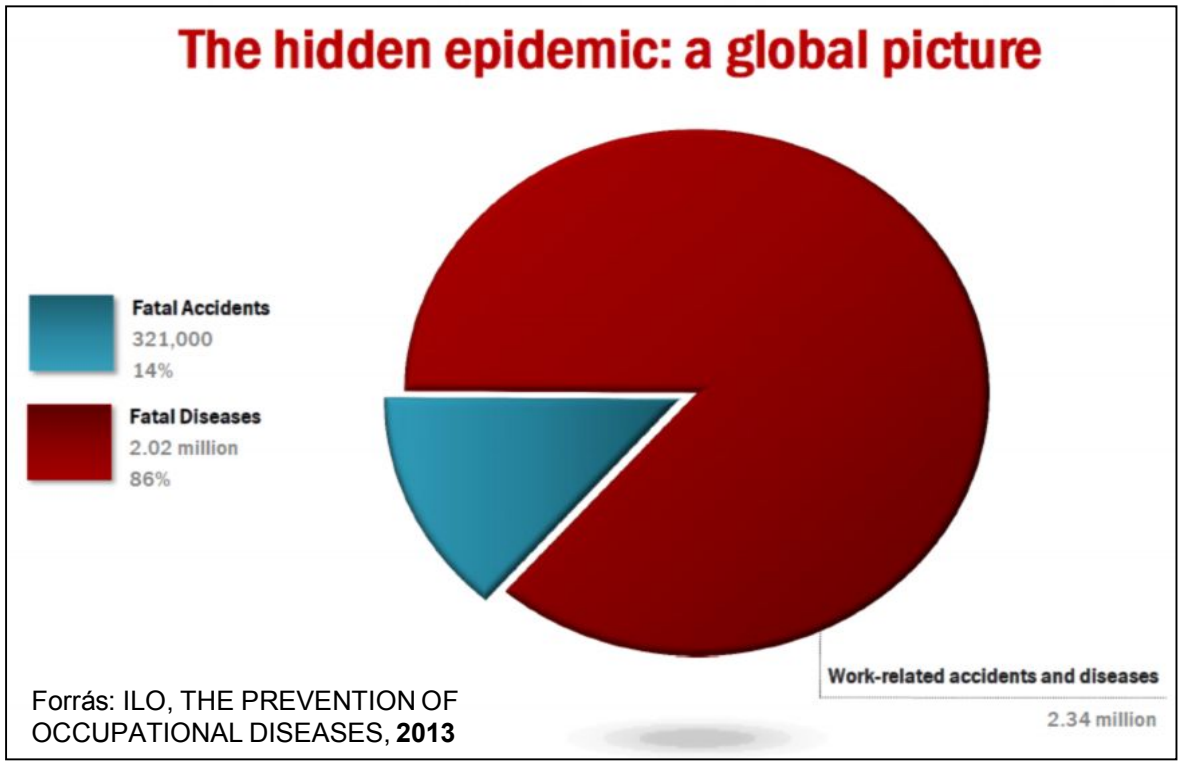
Budapest, 2018. november 9.

Nédó Ferenc
munkafelügyeleti referens

Nemzetközi adatok

1918-19:
spanyolnátha

2018-19:
rosszindulatú daganatos megbetegedések (rák)

Forrás: ILO, THE PREVENTION OF OCCUPATIONAL DISEASES, **2013**

139. sz. Egyezmény (1974)

Az ILO felmérései és becslései szerint **több mint 600 ezer ember hal meg évente** a világon **munkahelyi eredetű rákban,** ebből **107 ezer azbeszt-expozíció** következtében.

EU - 2013: **1000-rel kevesebb halálos baleset** a 28 tagállamban, mint 2008-ban.

Európai Unió - Tények és adatok (1.)

- Európában évről évre nagyjából **1,6 millió munkaképes korú embert** diagnosztizálnak rákkal.
- Becslések szerint a munkahelyi rákkeltő anyagok miatt bekövetkező **daganatos megbetegedések száma meghaladja** a **120 000-t**, évenként mintegy **80 000 halálesetet (2/3)** okozva (Jongeneel W. P., 2016).
- A **rosszindulatú daganatos megbetegedések** tekinthetők a **foglalkozással összefüggő halálesetek elsődleges okának (52%)** az Európai Unióban, elsősorban a ***kémiai expozíció*** (karcinogén vegyi anyagok) miatt + *fizikai rákkeltők* (ionizáló-, nem ionizáló sugárzás) + *biológiai tényezők* (Takkala J., 2014).
- Kutatások szerint az **összes daganatos eset** kialakulásában **8–16%-ban** van szerepe **munkahelyi expozíciónak** (Hämäläinen, 2007).
- Becslések szerint **óránként 7-12 ember hal meg** munkával összefüggő **daganatos megbetegedésben**. /COM (2017) 12/

Tények és adatok (2.)

- **A vegyi anyaggal dolgozók expozíciója jelentősen nagyobb, mint a lakosságé**: **lakossági expozíció** + **munkahelyi expozíció**. Uniós szinten **legalább 32 millió munkavállaló** érintkezik **rákkeltő anyagokkal**, ebből:
  - keményfapor: kb. 3 millió fő
  - belélegezhető kristályos szilícium-dioxid: 5 millió fő
  - benzol: >1,4 millió fő
  - króm(VI)-vegyületek: 900 000 fő
  - triklór-etilén: 276 000 fő

- **Magyarországon** a **rákkeltővel exponáltak** száma **300 000** főre tehető, ebből:
  - benzol és egyéb szerves oldószerek: 8-10 000 fő egyenként
  - tüdőfibrózist okozó porok: ~ 4000 fő
  - krómvegyületek: 2-4000 fő
  - egyéb, nem listázott rákkeltők: 8000 fő

Forrás: NNK-MFF (OMFI)

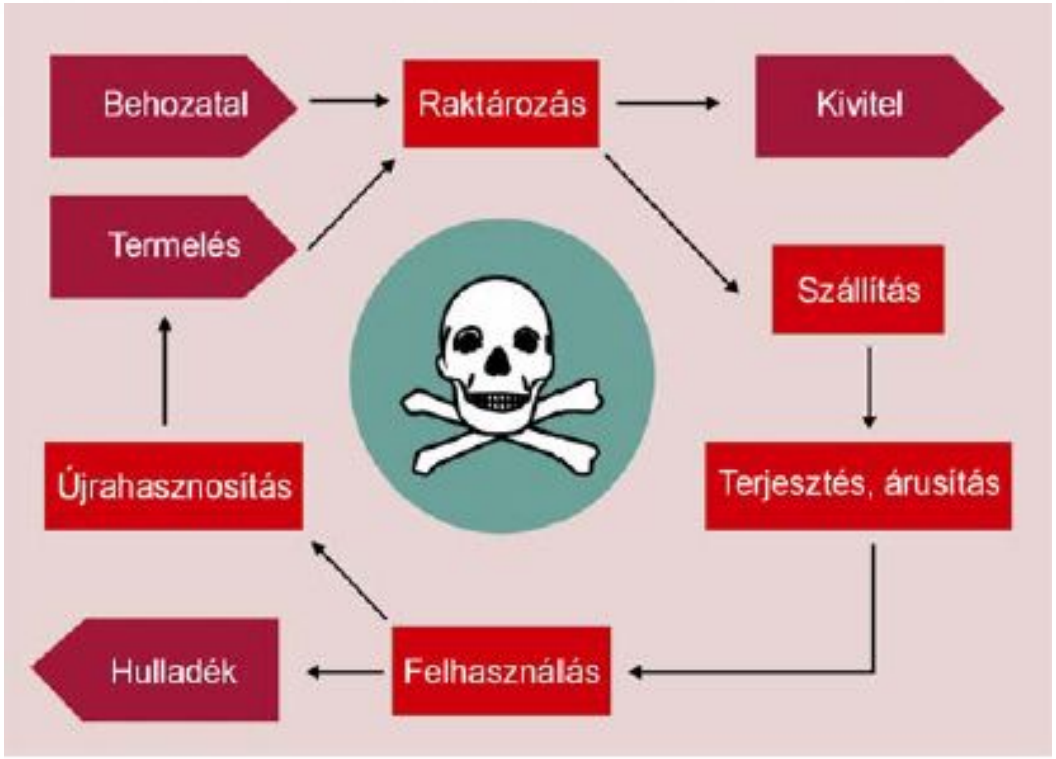
A foglalkozási daganatok 100%-ban megelőzhetők lennének!

Primer prevenció (!) – helyes vegyi anyag kezelés:

KOCKÁZATBECSLÉS – KOCKÁZATKEZELÉS – KOCKÁZAT-KOMMUNIKÁCIÓ

A vegyi anyagok teljes életciklusát figyelembe véve!

A vegyi anyagok életciklusa

Forrás: UNITAR Útmutató. Genf. 1996.

Az Európai Unió munkahelyi egészségvédelemre és biztonságra irányuló jogszabályainak és politikájának modernizálása, COM (2017) 12

Az Európai Bizottság legfontosabb feladatai 2017-2019 között:

I. A veszélyes anyagokkal szembeni védelem és a foglalkozási eredetű daganatos megbetegedések elleni küzdelem fokozása:

- a **foglalkozási expozíciós határértékek** (OELs) felülvizsgálata;
- a **rákkeltő** anyagokról és mutagénekről szóló **2004/37/EK irányelv módosítása**;
- „Egészséges munkahelyekért" (EU-OSHA) **kampány** a veszélyes anyagokkal kapcsolatban (2018-2019)

I. Vállalkozások - elsősorban **KKV-k - támogatása** a munkahelyi egészségvédelemmel és biztonsággal kapcsolatos szabályok betartásában: pl. webalapú kockázatértékelő eszközök (OiRA), helyes gyakorlatok útmutatója

II. Az elavult uniós szabályok aktualizálása és szükség szerint kivezetése.

REFIT: REACH – CLP – EU-s munkavédelmi joganyag összhangja!

I. A veszélyes anyagokkal szembeni védelem és a foglalkozási eredetű daganatos megbetegedések elleni küzdelem javítására irányuló jogszabályok

Az irányelvet rendszeresen felül kell vizsgálni. Oka:

- rákkeltőkre, mutagénekre vonatkozó **tudományos ismeretek** bővülnek,
- tagállamok a **legkorszerűbb megelőző intézkedéseket** tartják érvényben.

Módosítás alapja:

- **tudományos adatok**, **hatástanulmányok (?)**
- széles körű társadalmi párbeszéd (szakértők, munkáltatók, munkavállalók érdekképviseleti szervei, érintett hatóságok, **a tagállamok képviselői**).

Az irányelv módosítására vonatkozó **nemzeti tárgyalási álláspont** előkészítését (ideértve a COREPER I. mandátumokat is) 2017. október 1-jétől a **PM Munkavédelmi Főosztálya végzi.**

A véleményezésbe az EMMI, a REACH/CLP nemzeti kompetens hatóság (OKBI) és a Nemzeti Népegészségügyi Központ Munkahigiénés és Foglalkozás-egészségügyi Főosztálya (OMFI) is bevonásra kerül.

I. A veszélyes anyagokkal szembeni védelem és a foglalkozási eredetű daganatos megbetegedések elleni küzdelem javítására irányuló jogszabályok

Az **Európai Bizottság az irányelvhez több alkalommal javasolt módosítást:**

- ✓ **2016. május – 1. csomag: keményfaporok és 13 vegyi anyag** esetében az irányelv új határértékekkel egészül ki, illetve meglévő értékek módosulnak (pl. belélegezhető kristályos szilícium-dioxid, króm(VI)-vegyületek, benzol, etilén-oxid, vinilklorid mon.).
- ✓ **2017. január – 2. csomag:** újabb **7 rákkeltő anyag**nál állapítana meg határértékeket (pl. *triklór-etilén*, etilén-diklorid, motorolajként elhasználódott ásványolajok + hagyományos *dízelmotorok kibocsátási gázai (DEEE)*.
- **2018. április – 3. csomag:** további **5 vegyi anyag** esetében új határértékek (kadmium és szervetlen vegyületei; berillium és szervetlen berilliumvegyületek; arzénsav és sói, valamint szervetlen arzénvegyületek; formaldehid; 4,4'-metilén-bisz (2-klór-anilin).

… ***további módosítási csomagok várhatók.***

Bizottság legkésőbb **2019 első negyedévében** – a legújabb tudományos ismeretekre figyelemmel – megvizsgálja annak lehetőségét, hogy a 2004/37/EK irányelv hatályát kiterjesszék a **reprodukciót károsító anyagokra** is.

I. A veszélyes anyagokkal szembeni védelem és a foglalkozási eredetű daganatos megbetegedések elleni küzdelem javítására irányuló jogszabályok

Az irányelv első módosítását **2017. december 12-én** fogadták el: **2017/2398 EU irányelv (1. csomag). Átültetésének határideje: 2020. január 17.**

Átmeneti időszakot tesz lehetővé a keményfaporokra és a króm(VI)-vegyületekre vonatkozó határértékek tekintetében:

- **keményfaporok** esetében a határérték 3 mg/m^3 **2023.** január 17-ig, → 2 mg/m^3
- a **króm(VI)-vegyületek** vonatkozásában 0,010 mg/m^3 **2025.** január 17-ig, 0,025 mg/m^3 a *füstképzéssel járó hegesztési és plazmavágási folyamatokra*, illetve az ezekhez hasonló munkafolyamatokra vonatkozóan **2025.** január 17-ig. → 0,005 mg/m^3

Az irányelv átültetéséhez **az alábbi nemzeti jogszabályok módosítása szükséges:**

- a foglalkozási eredetű rákkeltő anyagok elleni védekezésről és az általuk okozott egészségkárosodások megelőzéséről szóló **26/2000. (IX. 30.) EüM rendelet**;
- a munkahelyek kémiai biztonságáról szóló **25/2000. (IX. 30.) EüM-SzCsM együttes rendelet**. (A rendelet 1-2. sz. melléklete tartalmazza a rákkeltő/mutagén anyagokra vonatkozó foglalkozási expozíciós határértékeket.)

A SLIC CHEMEX munkacsoportjának szerepe a foglalkozási eredetű daganatos megbetegedések elleni küzdelemben

A **Vezető Munkafelügyeleti Tisztviselők Bizottsága (SLIC)** munkahelyi kémiai kóroki tényezőkkel foglalkozó munkacsoportja (**CHEMEX**) **közreműködik:**

- a munkahelyek kémiai biztonságával összefüggő **uniós jogalkotásban**,
- a munkavédelmi hatósági tevékenységet támogató **útmutatók és tájékoztató anyagok** összeállításában,
- munkavédelmi **kampányok előkészítésében**.

A SLIC CHEMEX munkacsoportban a tagállami kiküldöttek mellett részt vesznek az Európai Bizottság DG EMPL és az ECHA szakértői is. **Magyar képviselőjét a PM Munkavédelmi Főosztálya delegálja.**

A SLIC CHEMEX munkacsoportjának szerepe a foglalkozási eredetű daganatos megbetegedések elleni küzdelemben

A **SLIC CHEMEX WG** a munkavédelmi hatósági tevékenység szakmai támogatásához **útmutatókat, szakmai anyagokat készít:**

- az építkezéseken jelenlévő, munkavállalókat érintő **belélegezhető kristályos szilícium-dioxid** expozícióból származó egészségi kockázatok kezeléséről,
- **hegesztési füstök** elleni védekezésről szóló módszertani útmutató.

A Munkavédelmi Főosztály az útmutató véleményezése során több javaslatot is tett (pl. expozíciós idő csökkentése, ototoxikus anyagok, nanorészecskék, hatósági intézkedések).

Az angol nyelvű útmutatók hivatalos fordítása az EU valamennyi nyelvére folyamatban van.

SLIC CHEMEX útmutató: Belélegezhető kristályos szilícium-dioxid

2.3 Cutting roof tiles with cut-off saw

Poor Practice – Cutting roof tiles without control measures (National Federation of Roofing Contractors Ltd, GB)

Good practice – Cutting roofing tiles with a tile cutter (National Federation of Roofing Contractors Ltd, GB)

General comment	Cutting roof tiles can produce very high levels of silica-containing dust. Operating equipment such as a cut off saw to cut roof tiles without dust controls can result in exposure to significant airborne concentrations of RCS. The task requires the control measures in this sheet to be properly applied, to reduce exposure below the benchmark OELV 0.1 mg/m^3.
Recommended controls for RCS dust	▪ Adequate supply of water for water suppression in line with manufacturer's instructions (in the absence of a prescribed rate in the manual, studies show a minimum of about 0.5 litres per minute is required to optimise dust suppression e.g. an 8 litre container would be used in about 16 minutes). [See also page 12 of part 1] ▪ Respiratory Protective Equipment (RPE) e.g. FFP3 disposable masks or half mask respirators with a P3 filter should be used
Possible Actions by National labour Inspector	**High Health Risk** - Consider **immediate action** when all controls missing/ineffective (e.g. stop work, use of Notices, use of administrative fines etc.)
	Medium Health Risk - Consider **action** in situations where one control is missing/ ineffective (e.g. use of Notices requiring action)
	Low Health Risk - No action required where all controls are present and effective

Munkavédelem és Biztonságtechnika **2017. évi 3. sz.**

SLIC CHEMEX útmutató: Hegesztési füstök

TS 3 Gas metal arc welding (GMAW) – also known as Metal Inert Gas (MIG) & Metal Active Gas (MAG) welding – mild/carbon steels Page 2 of 2

	
Photo 1 Poor control practice –MIG without on gun extraction (HSE, GB)	Photo 4 Good control practice –MIG with effective on gun extraction (HSE, GB)

Rákkeltő anyagokkal kapcsolatos együttműködés

ROADMAP ON CARCINOGENS.EU
Another pit stop on our journey to tackle work-related cancer

A **2016. május 25-én hat európai szervezet** (Osztrák Szövetségi Munkaügyi, Szociális és Fogyasztóvédelmi Minisztérium, BUSINESSEUROPE, EU-OSHA, Európai Bizottság, ETUC, Holland Szociális és Foglalkoztatási Minisztérium) által aláírt **egyezmény** értelmében **önkéntes akcióprogram** segítségével növelik a rákkeltő anyagok munkahelyi expozíciójából eredő kockázatokkal kapcsolatos tudatosságot és segítik a helyes gyakorlatok cseréjét.

2016-tól 2019-ig tartó program – ütemterv (ROADMAP):

- a munkáltatók tájékoztatása, valamint a munkáltatók és munkavállalók tudatosságának növelése (KKV-k!)
- a munkahelyi viselkedés és kultúra befolyásolása;
- helyes gyakorlatok összegyűjtése, leírása és elérhetővé tétele;
- a tagállamok és szervezetek ösztönzése, hogy vállaljanak mentori vagy partneri szerepet (pl. egy adott karcinogén-csoport vagy egy adott ágazattal kapcsolatos programok élén).

http://www.roadmaponcarcinogens.eu

A veszélyes anyagokkal szembeni védelem és a foglalkozási eredetű daganatos megbetegedések elleni küzdelem fokozása

A **Munkavédelem Nemzeti Politikája** (MNP) **2016-tól 2022-ig** terjedő időszakra határozza meg a hazai munkavédelem prioritásait.

3.2. A munkavédelemre, a munkahelyek kémiai biztonságára vonatkozó ismeretek bővítése az oktatásban

*Célja: a **megelőzés-tudatos szemlélet** formálása (össztársadalmi érték). Ágazatonként és ezen belül szakmánként szükséges megalapozni a **munkavédelmi képzések és oktatások alapanyagait**.*

*A szakmai anyagok mellett **módszertani útmutatóknak, segédanyagoknak** kell támogatni a képzést végző pedagógusokat, szakembereket, hogy megfelelő ismeretek alapján végezhessék munkájukat („tanítsd a tanítót!”).*

A veszélyes anyagokkal szembeni védelem és a foglalkozási eredetű daganatos megbetegedések elleni küzdelem fokozása

A Munkavédelem Nemzeti Politikája

2.2. A foglalkozási eredetű mozgásszervi megbetegedések és daganatos megbetegedések foglalkozási eredetének megítélésére irányuló kutatások ösztönzése és a kutatási eredmények népszerűsítése

*A foglalkozási eredetű mozgásszervi megbetegedések és a **rákkeltő ágensek (veszélyes anyagok és keverékek, fizikai tényezők)** okozta expozíciók **azonosítását**, valamint a daganatos eredetű **halálozási okok felismerését** célzó **kutatásokat ösztönözni** szükséges, az eredményeket minél szélesebb körben meg kell osztani.*

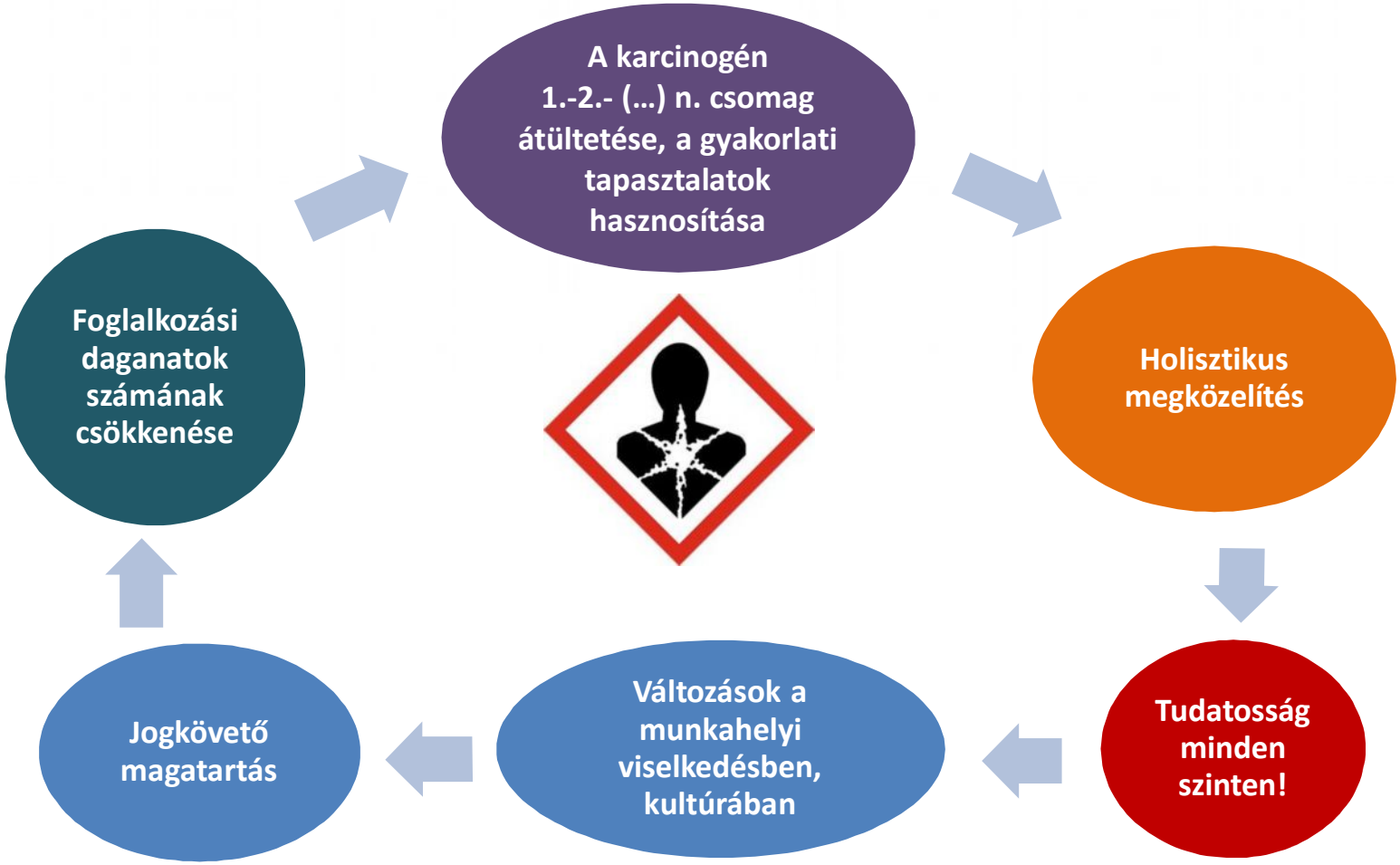
*Az **új és az újonnan felmerülő kockázatok felismerése és hatékony kezelése** (pl. **nanorészecskék**, bio-/zöldtechnológiák).*

A veszélyes anyagokkal szembeni védelem és a foglalkozási eredetű daganatos megbetegedések elleni küzdelem fokozása

Az MNP végrehajtásától várt eredmények:

A további gazdasági fejlődés nagymértékben függ a **gazdasági potenciáltól**, amelynek meghatározó részei az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos **munkafeltételek**, valamint a **jól képzett**, **megelőzés-tudatos szemlélettel** rendelkező, **egészséges munkavállalók** részvétele a munkában.

Az MNP-ben megfogalmazott feladatok eredményes végrehajtása **a munkakörülmények fejlesztését, a munkabalesetek és foglalkozási megbetegedések megelőzését, egyben hazánk versenyképességének javítását szolgálja.**

A karcinogén 1.-2.- (…) n. csomag átültetése, a gyakorlati tapasztalatok hasznosítása
Holisztikus megközelítés
Tudatosság minden szinten!
Változások a munkahelyi viselkedésben, kultúrában
Jogkövető magatartás
Foglalkozási daganatok számának csökkenése

PÉNZÜGYMINISZTÉRIUM

„(…) a munkavállalók munkahelyi biztonságának, higiéniájának és egészségvédelmének fejlesztése olyan cél, amelyet nem szabad tisztán gazdasági megfontolásoknak alárendelni; (…)” ***- 89/391/EGK irányelv***

Köszönöm a figyelmet!

